

future music teachers, and whether they have the professional skills of self-organization. The essence and significance pedagogization of educational process as a significant factor in the formation of the creative personality of the future teachers.

Keywords: realization, professional self realization, musical education, competence, competence approach in education.

УДК 316.3:316.752

Кавун О. В., Мартіросян О. І.

МОДЕРНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА РОЗРОБКА ШЛЯХІВ ПОБУДОВИ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ЯК ОСНОВИ ДЕМОКРАТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ

На основі історико-політологічних джерел та історичних фактів у статті проаналізовані шляхи і можливості побудови громадянської держави в Україні, як гарантії основи демократичних цінностей. Аналізуючи дефініції і визначення дослідників різних історичних періодів, автори прийшли до висновку, що у соціальній філософії “громадянське суспільство” перегукується з поняттям “відкритого суспільства”, яке стверджує демократичні основи, законодавчу базу та правові інститути. Автори наголошують, що результатом побудови в Україні громадянської держави має стати вільна міжособистісна взаємодія усіх членів людської спільноти, свобода людей та згуртована українська нація, як частина загально цивілізаційного світу.

Ключові слова: громадянське суспільство, демократичні цінності, національна свідомість, інформаційний простір; ціннісні орієнтації.

Становлення в Україні громадянського суспільства може вважатися однією з основних проблем в процесі українського державотворення. В умовах формування нової соціальної структури, ця ідея, дедалі, набуває все більшої актуальності в контексті орієнтації нашої держави на європейські загальноцивілізаційні цінності у XXI ст.

Суспільно-історичною основою і освітньою орієнтацією теоретичної побудови громадянського суспільства в Україні виступають такі навчальні дисципліни, як: соціологія, філософія, політологія, естетика, педагогіка, правознавство, історія, релігієзнавство, економіка, культурологія.

Філософ і реформатор Солон, який найпершим заклав основи демократії доводив, що “демократія – це насамперед відповідальність усіх громадян за стан справ у державі”.

Першими дослідниками ідей феномену громадянського суспільства були такі вчені: Г. Гегель, Т. Гоббс, Й. Фіхте, Дж. Локк, Ш.-Л. Монтеск'є, К. Маркс, М. Вольтер, Б. Барбер, Ч. Тейлор, Дж. Кін, Н. Розенблум, Е. Геллнер, Т. Парсон, Дж. Александер, І. Кант, Ж.-Ж. Руссо, А. Фергюсон, Д. Юм.

Про усвідомлення соціально-філософською думкою загальнолюдської вартості громадянського суспільства знаходимо у працях відомих вчених, педагогів, філософів, істориків сучасності: В. Андрущенко, Б. Кухти, В. Бебика, А. Білоуса, М. Шамрая, В. Гаєця, Ф. Рудича, Р. Арцишевського, А. Кудряченка, В. Огнев'юка, І. Зязюна.

В свій час Аристотель вважав, що “мета виховання “нового громадянина” полягає у тому, щоб привести до гармонії тілесні та духовні, субстаційні та атрибутивні якості людини”.

І. Кант розглядав “гармонію громадянина” як узгодження між розумом і чуттєвістю. Г. Гегель вбачав “гармонію громадянина” в узгодженості кількісних і якісних параметрів будь-якої речі і явищ природи.

Київська соціально-філософська наукова школа була представлена цілою плеядою академічних науковців, які видали серію книг і статей об'єднаних тематикою самореалізації людини в соціумі громадянського середовища, серед них такі дослідники: Л. В. Сохань, О. А. Донченко, В. О. Тихонович, О. О. Кисельова, Л. Є. Шкляр, М. М. Гошовський, Я. И. Грицак, Г. Є. Аляєв. Серед західноєвропейських теоретиків першої полов. ХХ стол. можна назвати італійського марксиста Антоніо Грамші, який у своїх історико-соціологічних дослідженнях намагався позбутися поділу політичних чинників у громадянському суспільстві і державі, а теоретично побудував, так зване, “регульоване суспільство”. Цю проблему продовжували аналізувати і досліджувати Дж. Коян, Е. Арато, Ю. Габермас.

Аналізуючи дефініції дослідників різних історичних періодів ми досягли думки, що у соціальній філософії “громадянське суспільство” переформується з поняттям “відкритого суспільства”. Цю ідею в свій час запропонував відомий австрійський філософ, соціолог, історик Карл Поппер, який емігрував з Австрії після приходу до влади Гітлера і його команди. У своїй відомій книзі **“Відкрите суспільство і його вороги”**, яка була видана у 40-х рр. ХХ ст., він аналізує “відкрите суспільство” як ідеологічне протистояння, як таке суспільство, у якому громадяни свідомо, активно і професійно залучені у соціальну активність і відмовляються “сидіти склавши руки, переклавши усю відповідальність за керування світом на частку людських і надлюдських авторитетів”.

Ще один позитивний момент в книзі К. Поппера це те, що він дає класичне обґрунтування демократичної культури особистості, яка має критичне мислення: “якщо люди розуміють, що вони зробили щось неправильно, у чомусь помилились, то вони негайно ці помилки виправляють” []. В даному випадку, “відкрите суспільство” відкрито своєму світлому майбутньому, воно відкрито в утвердженні демократичних інститутів і законів. Отже, громадянське суспільство – дуже актуальна теоретична концепція, яка виховує особистість, індивідуальність і людину

на основі сім'ї і поваги до законів своєї держави. Н. Смелзер трактує поняття "сім'ї" як "ячейку суспільства, систему цінностей, уявлень про життя і коди поведінки, яка є загальною для людей, котрі зв'язані певним способом життя".

Сьогодні українська держава знаходиться на зрізі пострадянських часів і побудови громадянської державності. Оскільки Україна буде демократичне суспільство, то це цілком зумовлює необхідність пошуку якісно нових підходів в розробці стратегії соціально-політичної модернізації України. Це ствердження суспільної думки, яка розробила нову "парадигму духовної і моральної культури" є – нормативне ствердження гарантій соціальної рівності, справедливості, цінності людини як духовного продукту і цінності природи.

Розглядаючи духовний капітал української нації в контексті цінностей "громадянського суспільства", потрібно враховувати той факт, що суспільній свідомості притаманна консервативність щодо певних суспільних явищ, що можуть породжувати аномію певних фактів наукові (це відчуження, безформність, крайність). Цій проблемі присвячували свої дослідження і висновки визначні українські вчені, педагоги, політичні діячі XIX ст. ними були: М. Драгоманов, І. Франко, С. Подолинський, П. Юркевич, К. Ганкевич, Б. Кістяківський, М. Шаповал, М. Грушевський, Д. Донцов, Г. Ващенко, С. Сірополко, В. Січинський, Б. Грінченко.

Цікавою інтерпретацію Ханни Арендт є концепція особистості в умовах "громадянського суспільства", де "людина стає індивідуальністю, цінністю, стверджує себе, потребує "приватного місця" та "ідентичності особи".

На думку сучасних соціологів, політологів, філософів, істориків – "громадянське суспільство це "форма соборності інтересів соціальних груп", які "поєднують" громадянське суспільство і обов'язки кожного зі зростанням соціальної солідарності".

В умовах сьогодення суспільно-політичної кризи, соціального конфлікту, громадянської непокори, ідеологічних і територіальних протиріч Україна, фактично, поділена на три частини – Західну, Південну, Східну. Тому, на сьогодні, у політичних ідеях і ідеалах "нової незалежної України" відсутня єдина офіційна інтерпретація побудови системи духовно-культурних цінностей для єдиного нашого народу. Загальна суспільно-політична і економічна кризова ситуація вагомо вплинула на формуванні в Україні нової системи соціальних відносин, нового суспільного ідеалу, моралі, взаємин між людьми, нової соборної України.

Українське суспільство і українська нація потребує людської і народної любові, довіри, впевненості у позитивних наслідках суспільних новодемократичних перетворень, братерського взаємопорозуміння духовної безпеки. Тому, що для України існує одна мова – мова серця,

мова розуму і мова гідності.

За останні 25 років дослідники суспільних явищ і громадянського суспільства досягли такого висновку:

а) проаналізувавши історичний шлях побудови в Україні громадянського суспільства як суспільної реальності вони визначили певний реальний тип громадянського суспільства, який вживається в українському територіальному просторі, який буде оберігати своїх громадян;

б) визначили його зміст, функції, напрямок та демократичну сутність;

в) визначили напрями виховного впливу громадянського суспільства на особистість, націю, його евристичну і суспільну цінність як багатоаспектного явища;

г) визначили взаємодії соціокультурних і правових відносин між людьми, які гарантують консолідацію демократії як перехід від статусних взаємостосунків до договірних.

Щоб розвиватися, українська держава повинна мати позитивне ствердження своєї значимості як досконалого суспільства, не бідного суспільства, яке виховує, стверджує і об'єднує всіх громадян і спільноти цілісного українського геополітичного простору.

П. Сорокін у своїй праці "Таємнича енергія любові" доводить, що любов "як соціальне явище" позитивно взаємодіє між двома, трьома і більше суб'єктами, де ціннісні прагнення всіх людей, всіх націй побудовані на шляхетній гідності, повазі один до одного. Така любов – стає моментом істини для всіх народів і національностей, що суттєво важливо в сучасному просторі революційних і демократичних перетворень". Ми – українці, ми європейці, єдина неподільна держава, ми завжди були частиною Європи. Але, перш, ніж остаточно вибирати європейську інтеграцію, спочатку потрібно навчитись вимагати від себе порядності, гідності, працелюбності, взаємоповаги. Оскільки бути європейцями – означає бути економними, толерантними, стриманими, мати критичне і практичне мислення, бути європейцями означає, що з громадянської непокори, постає народна гідність і демократія, що свобода, – це перш за все, відповідальність за вчинки, факти, події. Українське суспільство, яке зберегло найкращі історично-культурні цінності, здатне зрозуміти представників усіх соціальних груп та класів в своїй державі і створити гідні умови для їх спільної життєдіяльності.

Національна мораль, у цьому аспекті, є об'єднуючим початком, опорою соціальних відносин суспільства і нації, де запорукою формування позитивних ціннісних орієнтацій особистості має стати держава і закон, засновані на духовних засадах.

Результатом побудови в Україні громадянського суспільства має стати вільна міжособистісна взаємодія та свобода людей, згуртована розумна

нація як частина європейського простору, яка пишається своїм минулим і з впевненістю буде своє майбутнє.

Використана література:

1. Андрущенко В. П. Організоване суспільство. Проблеми організації та суспільної самоорганізації в Україні на рубежі століть: досвід соціально-філософського аналізу / В. П. Андрущенко. – К. : Атлант ЮЕМСІ, 2005. – 498 с.
2. Аренд Г. Джерела тоталітаризму / Г. Аренд. – К. : Дух і літера, 2002.
3. Громадянське суспільство в сучасній Україні: специфіка становлення, тенденції розвитку: монографія / за заг. ред. Ф. М. Рудича; Інс-т політичних і етнонаціональних досліджень НАН України. – К. : Парламентське вид-во, 2006. – 412 с.
4. Михальченко М. І. Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи / М. І. Михальченко. – Дрогобич : ВФ “Відродження”, 2004. – 488 с.
5. Сорокин П. Таинственная энергия любви / П. Сорокин. – СОЦИЗ, 1991. – № 8. – С. 121-134.
6. Чукут С. А. Генеза духовної культури (український вимір) / С. А. Чукут. – К. : Видавництво УАДУ, 1999. – 255 с.
7. Ідея культури: виклики сучасної цивілізації / Є. Бистрицький, С. Проляєв, Р. Кобець, Р. Зимовець. – К. : “Альтерпрес”, 2003. – 192 с.
8. Цимбалістий Б. Тавро бездержавності. Політична культура українців / Б. Цимбалістий. – К., 1994. – С. 58-60.
9. Карась Анатолій. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних інтерпретаціях: монографія / Анатолій Карась. – Київ; Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 520 с.
10. Колодій А. Ф. На шляху до громадянського суспільства. Теоретичні засади й соціокультурні передумови демократичної трансформації в Україні: монографія / А. Ф. Колодій. – Львів: Вид-во “Червона калина”, 2002. – 272 с.
11. Щедрова Г. П. Громадянське суспільство та політична культура: теоретичний і прикладний аспекти / Г. П. Щедрова. – Вид-во “Елтон-2”, 2009. – 308 с.
12. Бех Ю. В. Філософський модус загальної теорії управління: монографія / Ю. В. Бех; Мін-во освіти і науки України; Національн. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. – 478 с.
13. Щокін Г. В. Стан і перспективи розвитку України і світу / Г. В. Щокін // Проблеми та перспективи української реформації: колективна монографія. – К. : МАУП, 2001. – 518 с.
14. Мартіросян О. І. Якості та роль політичного лідера в Україні: соціокультурні умови та демократичні трансформації / О. І. Мартіросян // Аналітика і влада: журнал експертно-аналітичних матеріалів і наук. проблем / Інс-т пробл. державн. управл. та місцевого самоврядування (Націон. академ. держ. управління при Президентові України). – К. : НАДУ, 2011. – № 3. – 563 с.
15. Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2007. – 576 с.
16. Рудницька Т. Глобалізаційні трансформації соціокультурного ареалу життя особистості в Україні / Т. Рудницька // Соціальний ареал життя особистості. – К. : УС НАНУ, 2005. – С. 261-282.
17. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії / за заг. ред. проф. А. Кудряченка. – К. : НУСД, 2007. – 396 с.

References:

1. *Andrushchenko V. P.* Orhanizovane suspilstvo. Problemy orhanizatsii ta suspilnoi samoorganizatsii v Ukraini na rubezhi stolit: dosvid sotsialno-filosofskoho analizu / V. P. Andrushchenko. – K. : Atlant YuEmSI, 2005. – 498 s.
2. *Arend H.* Dzherela totalitaryzmu / H. Arend. – K. : Dukh i litera, 2002.
3. *Hromadianske suspilstvo v suchasni Ukraini: spetsyfika stanovlennia, tendentsii rozvytku: monohrafiia / za zah. red. F. M. Rudycha; Ins-t politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen NAN Ukrainy.* – K. : Parlamentske vyd-vo, 2006. – 412 s.
4. *Mykhalchenko M. I.* Ukraina yak nova istorychna realnist: zapasnyi hravets Yevropy / M. I. Mykhalchenko. – Drohobych : VF “Vidrodzhennia”, 2004. – 488 s.

5. Sorokin P. Tainstvennaya energiya lyubvi / P. Sorokin. – SOTsIZ, 1991. – № 8. – С. 121-134.
6. Chukut S. A. Heneza dukhovnoi kultury (ukrainskyi vymir) / S. A. Chukut. – K. : Vydavnytstvo UADU, 1999. – 255 s.
7. Ideia kultury : vyklyky suchasnoi tsyvilizatsii / Ye. Bystrytskyi, S. Proliaiev, R. Kobets, R. Zymovets. – K. : “Alterpres”, 2003. – 192 s.
8. Tsymbalistyi B. Tavro bezderzhavnosti. Politychna kultura ukraintsiv / B. Tsymbalistyi. – K., 1994. – S. 58-60.
9. Karas Anatolii. Filosofiia hromadianskoho suspilstva v klasychnykh teoriakh i neklasychnykh interpretatsiakh : monohrafiia / Anatolii Karas. – Kyiv ; Lviv : Vydavnychiy tsentr LNU im. Ivana Franka, 2003. – 520 s.
10. Kolodii A. F. Na shliakhu do hromadianskoho suspilstva. Teoretychni zasady y sotsiokulturni peredumovy demokratychnoi transformatsii v Ukraini : monohrafiia / A. F. Kolodii. – Lviv : Vyd-vo “Chervona kalyna”, 2002. – 272 s.
11. Shchedrova H. P. Hromadianske suspilstvo ta politychna kultura : teoretychni i prykladni aspekty / H. P. Shchedrova. – Vyd-vo “Elton-2”, 2009. – 308 s.
12. Bekh Yu. V. Filosofskyi modus zahalnoi teorii upravlinnia : monohrafiia / Yu. V. Bekh ; Min-vo osvity i nauky Ukrainy ; Natsionaln. ped. un-t im. M. P. Drahomanova. – K. : Vyd-vo NPU im. M. P. Drahomanova, 2013. – 478 s.
13. Shchokin H. V. Stan i perspektyvy rozvytku Ukrainy i svitu / H. V. Shchokin // Problemy ta perspektyvy ukrainskoi reformatsii : kolektyvna monohrafiia. – K. : MAUP, 2001. – 518 s.
14. Martirosian O. I. Yakosti ta rol politychnoho lidera v Ukraini : sotsiokulturni umovy ta demokratychni transformatsii / O. I. Martirosian // Analityka i vlada : zhurnal eksperto-analitychnykh materialiv i nauk. problem / Ins-t probl. derzhavn. upravl. ta mistsevoho samovriaduvannia (Natsion. akadem. derzh. upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy). – K. : NADU, 2011. – № 3. – 563 s.
15. Kremen V. H. Filosofiia natsionalnoi idei. Liudyna. Osvita. Sotsium. / V. H. Kremen. – K. : Hramota, 2007. – 576 s.
16. Rudnytska T. Hlobalizatsiini transformatsii sotsiokulturnoho arealu zhyttia osobystosti v Ukraini / T. Rudnytska // Sotsialnyi areal zhyttia osobystosti. – K. : US NANU, 2005. – S. 261-282.
17. Politychna systema i hromadianske suspilstvo : yevropeiski i ukrainski realii / za zah. red. prof. A. Kudriachenka. – K. : NUSD, 2007. – 396 s.

КАВУН Е. В., МАРТИРОСЯН Е. И. Модернизация украинского общества и разработка путей построения гражданского государства как основы демократических ценностей.

На основе историко-политологических источников и исторических фактов в статье проанализированы пути построения гражданского общества в Украине, как гарантии и основы демократических ценностей. Анализируя дефиниции и определения исследователей разных исторических периодов авторы пришли к заключению, что в социальной философии “гражданское общество” перекликается с понятием “открытое общество”, которое утверждает демократические принципы, законодательную базу и правовые акты. Авторы акцентируют внимание, что результатом построения в Украине гражданского общества должно стать межличностное взаимодействие свободных людей и объединенная украинская нация, как часть обще цивилизованного мира.

Ключевые слова: гражданское общество, демократические ценности, национальное сознание, информационное пространство, ценностные ориентации.

KAVUN O. V., MARTIROSIAN O. I. Modernisation of Ukrainian society and the ways of creation civil state as the democratic values foundation.

The ways and abilities of creation civil society in Ukraine as the guarantee and democratic values foundation are analyzed in this article on the base of historico-political sources. Analyzing the definitions of different historical periods investigators the author made a conclusion that in a social philosophy the conception of “civil society” is connected with the conception of “open society” that affirms its democratic institutions and legislative basis. The author suggests that the results of creation

of civil society in Ukraine will lead to free personal cooperation, and gathered Ukrainian nation as the part of the entire civilized world.

Keywords: *Civil society, Democratic values, National view, Informational space, Values foundation.*

УДК 377.5;372.853

Килимник С. М.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ З ФІЗИКИ В КОЛЕДЖАХ

В статті подано аналіз умов організації професійно-орієнтованої діяльності студентів коледжів в процесі вивчення фізики. Пропонується науково-обґрунтована методична система організації роботи студентів з фізики.

Ключові слова: *професійно-орієнтована діяльність, методична система, організаційно-педагогічні умови, професійне навчання.*

Підготовка фахівців середньої ланки в коледжах в умовах сьогодення набуває особливої гостроти. Акцент переноситься на питання пов'язані із підготовкою висококваліфікованого конкурентоздатного фахівця, готового до здійснення ефективної професійної діяльності. Аналіз психолого-педагогічної літератури [1; 2; 4; 6-8] з проблеми підготовки фахівців харчової промисловості середньої ланки у процесі професійної діяльності у середньому спеціальному закладі (коледжі) дозволяє зробити висновки, що проблема здійснення фахової підготовки в середньому спеціальному закладі харчової промисловості є важливішою педагогічною проблемою, що потребує серйозного вивчення й вирішення. Її актуальність обумовлена все зростаючими потребами суспільства у творчій особистості фахівця; його фундаментальній грамотності; а також безупинним особистісно-світоглядним розвитком; недостатньою теоретичною й практичною розробленістю системи професійно-орієнтованої діяльності майбутніх фахівців харчової промисловості в процесі загальноосвітньої та професійної підготовки у коледжі.

Метою статті є розгляд комплексу організаційно-педагогічних умов, що сприяють здійсненню професійно-орієнтованої діяльності студентів харчових коледжів в процесі вивчення фізики.

Поняття "умова" у філософській науці визначається як відношення предмета до навколишніх явищ", без яких він не існує; умови – це середовище, у якому явище виникає, існує й розвивається; це обставини,